

Omatoimisuuden merkitys nykyisenä ajankohtana.

Maamme ei ole koskaan ollut elintarvikkeihin nähden täysin omavarainen. V. 1939, siis ennen nykyisen sodan puhkeamista, koko elintarvikeomavaraisuutemme oli tosin jo kohonnut 80 %:iin, mitä kuitenkin ei voida pitää normaalina saavutuksena, vaan poikkeuksellisen edullisten sää- ja kasvusuhteiden tuloksena. Sotavuosina on elintarvikeomavaraisuutemme huomattavasti alentunut. Siihen vaikuttavat tekijät, Karjalan menetys, kuivat kesät, peltojen heikko kasvukunto, työ- ja vetovoiman sekä osittain siemenenkin puute, ovat kaikille tuttuja. Niinpä viljaomavaraisuutemme, joka v. 1938 oli jo melkein 100 %:nen, on alentunut n. $\frac{2}{3}$:an ja karjataloustuotteiden, joka v. 1939 oli 85 %, n. puoleen verrattuna entiseen kulutukseen.

Vajaus on siis huomattava, eikä oma tuotantomme ole riittänyt peittämään säännöstelytalouden supistettuakaan kulutusta. Kaikkia tärkeimpiä elintarpeita kuten viljaa, rasvaa, lihaa, perunaa ja sokeria on pitänyt hankkia ulkomailta huomattavia eriä, eikä niiden saanti sodan aiheuttamissa sekasortoisissa oloissa ole suinkaan ollut helppoa. Pääasialliset tuontimaat ovat olleet Saksa ja Tanska, Saksasta 74 %, Tanskasta 10 % ja Ruotsista 7 % koko elintarviketuonnistamme. Tässä yhteydessä on huomautettava, ettei elintarvikkeiden tuonnin määrä kokonaisuudessaan ole sodan aikana sanottavasti muuttunut, mutta sen rakenne kylläkin. Ennen tuotiin maahan runsaasti väkirehuja ja lannotteita, jotka lisäsivät tuotantoa, sekä margariinirasvoja ym. Nyt on näiden tuonti joko supistunut tai kokonaan loppunut ja sensijaan tuodaan valmiita tuotteita, nim. viljaa, voita, lihaa

ym. enemmän kuin ennen. Kokonaistuonti esim. viljayksiköissä laskettuna on nyt jokseenkin yhtä suuri kuin ennenkin. (Viljayksiköllä tarkoitetaan 1 viljakiloa vastaavaa ravintomäärää.)

Viime kulutuskautena oli maamme elintarviketilanne kokonaisuudessaan paljon heikompi kuin tänä talvena. Sen vuoksi eivät myöskään viime keväänä annetut kehoitukset palstaviljelyn tehostamiseksi kaikuneet kuuroille korville. Varsinkin suuremmissa asutuskeskuksissa, joissa keväällä oli kärsitty mm. ankaraa perunapulaa, ryhdyttiin laajassa mittakaavassa omatoimisesti hankimaan elintarvikkeita seuraavaa kulutuskautta varten. Viljelyspalstoilla kasvatettiin perunaa, juurikasveja ja vihanneksia. Se onkin ollut tarpeen, sillä esim. perunankulutus Helsingissä on ollut n. $2\frac{1}{2}$ —3 kertaa suurempi kuin ennen. Monin paikoin pidettiin porsaita, lampaista ja vuohia, kalaa pantiin suolaan ja kuivattiin, sieniä ja marjoja kerättiin ja säilöttiin enemmän kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Jokainen yritti parhaansa mukaan varmistaa ruoansaantimahdollisuuksiaan seuraavaksi kulutuskaudeksi.

Tarkkoja numerotietoja tämän omatoimisuuden tuotosta on mahdoton esittää. Kansanhuoltoviranomaiset ovat kuitenkin voineet todeta, että viime kesän omatoimisuus on ratkaisevasti vaikuttanut ei ainoastaan yksityisten perheiden vaan koko kansan elintarvikehuoltoon. Esim. Helsingissä ei korteilla ole ostettu perunaa eikä juureksia siinä määrin kuin ennen. Sen vuoksi tätä toimintaa olisi nyt uuden tuotantokauden alkaessa jatkettava yhtä pontevasti kuin viime kesänäkin. Kun maamme elintarviketilanne viime kesän suotuisampien ilmojen, ulkomailta saatujen ostojen ja omatoimisuuden ansiosta on ollut suhteellisen hyvä edelliseen vuoteen verrattuna, on lähellä vaara, että ote ja yritteliäisyys herpaantuu. Siihen meillä ei kuitenkaan ole missään suhteessa vielä varaa. Esim. tänäkin vuonna on suuri osa kulutuskustusten ja armeijan tarpeista pitänyt tyydyttää ulkomailta saadulla viljalla. Tuotantosunnitelmat ensi kesää varten ovat tosin entistä laajemmat ja niiden toteuttaminen on myöskin mahdollisuuksien rajoissa, mutta tulokset näkyvät vasta syksyllä. Jos ne eivät silloin vastaa toiveita, on myöhäistä enää ryhtyä

mihinkään toimenpiteisiin asian auttamiseksi. Epätietoista on myös, saadaanko ulkomailta jatkuvasti hankituksi sellaisia elintarvikemääriä, kuin mitä välttämättä tarvitsemme. Ulkomaisia ostoja rajoittavat paitsi tavarän yleinen niukkuus, myös siihen tarvittavan valuutan saanti. Tavarän maahansaanti edellyttää myös, että vientiä vastaavasti ylläpidetään ja sen suuruus taas on riippuvainen raaka-aineen ja työvoiman saannista. Senvuoksi on ensi kesänäkin „parempi katsoa kuin katua”.

Kuulen monen perheenemännän jo raskaasti huokaavan ensi kesän työmäärää ajatellessa, kun kotoinen varttuneempi nuorisokin mobilisoidaan varsinaisen maatalouden tuotantotaisteluun. Tilapäisavun saanti ei liioin ole helppoa. Nuorisotyövoimakysymystä järjestettäessä olisi myös kotien oma työvoimantarve otettava huomioon. Toivottavasti kuitenkin kesän rasitukset korvaa varmuus runsaammasta ravinnosta talven aikana. Rasituksia voidaan myös vähentää yksinkertaistamalla kesällä kotitaloutta, tekemällä virkistyskävelyt puutarhatöissä ja ottamalla siinä samalla myös auringonkylvyt.

Omatoiminen viljely ei vielä riitä, vaan myöskin säilytyspaikkojen kunnostamisesta on edelleen huolehdittava. Jo keväällä 1941 suunniteltiin kansanhuoltoministeriössä laajempiin toimenpiteisiin ryhtymistä tässä asiassa. Sodan syttymisen vuoksi nämä suunnitelmat raukesivat. Viime keväänä otettiin asia uudelleen esille ja saatiinkin kesän kuluessa monta parannusta aikaan. Helsinkiin rakennettiin kolme suurta juurikasveja perunavarastoa sekä kaupungin että suurliikkeiden toimesta ja myös yksityisiä kellareita kunnostettiin lämpöjohtoja eristämällä, parantamalla tuuletusta jne. Mitä ei viime kesänä ehditty tai voitu suorittaa, on nyt korjattava, sillä muuten menee liian suuri osa työstä hukkaan.

Omatoimisesti on tuotettu pääasiassa perunaa, juurikasveja ja vihanneksia. Tupakanviljely oli jo viime kesänä suosittu ja sokerin niukkuus saattaa nyt lisätä myös sokerijuurikkaan viljelyshalua. Lihantuotannon lisäämiseksi on pidetty kotieläimiä, ja edellä lueteltujen lisäksi on kaniininhoito erittäin suositeltava.

Perunan palstaviljelys voi myös välillisesti vaikuttaa lihan tuotantoon. Mitä enemmän pikku palstoilla saadaan perunaa perheitten omiksi tarpeiksi, sitä enemmän varsinaisten tuottajatalouksien perunasadosta liikenee sikojen ruoaksi ja se tietää sianlihan tuotannon lisääntymistä. Normaal aikaana n. 50 % meillä käytetystä lihasta oli sianlihaa. Perunan ja juurikasvien syöttäminen eläimille on muutamia poikkeuksia lukuunottamatta ollut kielletty koko sodan ajan.

Mutta yksityistä yritteliäisyyttä ei saa rajoittaa vain elintarvikkeiden tuottoon, vaan on se ulotettava muillekin aloille. Esim. maamme tekstiilitilanne on kuluneena vuonna ollut paljon vaikeampi kuin elintarviketilanne. Kulutus on ollut vain n. 30 % normaalikulutuksesta. Eikä siihen sanottavaa helpotusta ole odotettavissa ennenkuin Säteri OY valmistuu ja pystyy toimittamaan raaka-ainetta kutomatehtaille, mikä tapahtuu aikaisintaan tämän vuoden loppupuolella. Kangastilannetta se helpottaa vasta ensi vuonna. Pienillä palstoilla ei kuitukasveja voida sanottavasti viljellä, mutta missä se käy päinsä, on se erittäin toivottavaa. Lampaiden pito on paitsi lihan myös villantuotannon kannalta tärkeä. Nyt ei ulkomailta saada nimeksikään villaa ja kotimainen villantuotanto on aina ollut pieni. V. 1925, jolloin lammaskantamme oli suurin, laskettiin kotimaista villaa saadun 810 g henkeä kohti ja vuonna 1942 vain 250 g. Rauhan aikaan käytti tekstiiliteollisuutemme pääasiassa ulkomaisia raaka-aineita, puuvillaa ja ulkomaista villaa sekä lumppuja. Nyt sen käytettävänä on ollut pienet määrät kotimaista villaa, villa- ja puuvillalumppuja sekä tekokuituja, nim. sillaa ja keinosilkkiä. Viime aikoina on myös kaikenlaisia eläinten karvoja kerätty tekstiilien raaka-aineeksi, samoin hiuksia. Naudankarvoja on jo ennenkin käytetty, mutta sitä olisi nyt lisättävä. Unohdtaa ei liioin sovi kuitukasvina nokkosta, josta vielä 1800-luvulla monissa Euroopan maissa valmistettiin kaunista kangasta, joka oli vielä kiiltävämpää kuin pellava. Unkarissa suunniteltiin kesällä 1942 nokkosen keruuta suuressa mittakaavassa, koska sitä pidetään parhaana amerikkalaisen pitkäkuituisen puuvillan korvikkeena. Omatoimiseen tuotantoon on

siis tekstiilialallakin mahdollisuuksia ellei suorastaan viljelijänä, niin ainakin lumppujen ja karvojen kokoojana.

Niistä, jotka hoitavat asioita laajoissa puitteissa, saattaa tällainen pieni omatoimisuus tuntua merkityksettömältä, jopa suorastaan ajan ja energian tuhlaukselta varsinkin nykyisenä rationalisointipyrkimysten aikana. On kuitenkin huomattava, että tämänkaltaiseen tuotantoon käytetty aika on tavallisesti otettu vapaa-ajasta ja sen vaatima työ suoritettu varsinaiseen jokapäiväiseen työhön käyttämättä jääneillä voimilla — ja kuten kokemus on osoittanut, tulos on ollut erinomainen. Huolenpitoon kansamme toimeentulosta ja elämisen mahdollisuuksista on jokaisen yksityisen kansalaisen osallistuttava voimiensa ja mahdollisuuksiensa mukaan.

